

**HRVATSKA AGENCIJA ZA POŠTU I
ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE**
Jurišićeva 13
10000 Zagreb

Predmet: Javni poziv za prikupljanje prijedloga izmjena Standardne ponude za usluge međupovezivanja Hrvatskog Telekom d.d.

- komentari H1 TELEKOM d.d.

Poštovani,

Nastavno na javni poziv za prikupljanje prijedloga izmjena Standardne ponude za usluge međupovezivanja Hrvatskog Telekom d.d. objavljen na službenim stranicama HAKOM-a, odnosno javnu raspravu otvorenu dana 10. svibnja 2012. godine, u nastavku dostavljamo komentare H1 TELEKOM-a.

Na samom početku želimo **izraziti protivljenje izmjenama Standardne ponude predloženim od strane Hrvatskog Telekom**. Naime, evidentno je da je isključiva namjera HT-a koja se predloženim izmjenama **želi postići izbjegavanje određenih mu regulatornih obveza te ponovno uspostavljanje monopolističkog položaja** uz potpuno zaustavljanje procesa liberalizacije tržišta, odnosno vraćanje istog na sam početak u razdoblje 2005. godine.

Postupak usvajanja i modernizacije elektroničke komunikacijske mreže Hrvatskog Telekom s ciljem postupnog prebacivanja korisnika s postojeće PSTN mreže na VOIP platformu te gašenje pojedinih pristupnih točaka zbog gašenja lokalnih PSTN centrala **pokrenut je iz jednog jedinog razloga, a to je ostvarivanje znatno viših prihoda HT pružanjem veleprodajnih usluga s ciljem onemogućavanja operatorima korisnicima konkurentnog položaja na tržištu** što će se nedvojbeno dogoditi kao rezultat najavljenog (apsolutno neopravdanog i neutemeljenog) povećanja cijena interkonekcije, ukoliko HAKOM to dozvoli.

H1 TELEKOM kao operator korisnik SP za usluge međupovezivanja izradio je svoj poslovni plan s obzirom na važeću SP i računajući pri tom na poštivanje odredbi relevantnih analiza tržišta od strane HT-a kao SMP operatora te je tijekom posljednjih godina znatno investirao u razvoj i širenje svoje mreže, a ujedno ostvario 100% interkonekciju na lokalnoj razini. **Najavljeno povećanje cijena smatramo apsolutno neprihvatljivim** uzimajući u obzir do sada uložena sredstva i činjenicu da bi izmjenom cijena H1 (kao i ostali operatori korisnici) bio onemogućen ostvariti razumnu stopu povrata ulaganja. Upravo je cijena lokalne interkonekcije bila glavni razlog koji je H1

potaknuo na odluku da izvrši investiranje u izradu interkonekcije na 72 točke. Prema tome, **predlažemo da se operatorima korisnicima koji su se opredijelili i ostvarili međupovezivanje na lokalnoj razini zadrže cijene lokalnih poziva uz nastavljanje trenda smanjenja istih.** Drugim riječima, da se cijena lokalne terminacije i lokalne originacije ostavi na snazi za sav promet operatora korisnika koji je upućen u područje ili iz područja pokrivanja dotadašnje lokalne pristupne točke HT-a. **U protivnom,** prihvaćanje prijedloga Hrvatskog Telekomu značilo bi da HAKOM ne priznaje operatorima korisnicima do sada izvršene investicije, povećane troškove nabavke opreme, troškove izrade lokalnih vodova za međupovezivanje, zakupa kapaciteta itd. te da **se dopušta uskraćivanje već ostvarenog međupovezivanja, a dugogodišnje investicije operatora propadaju preko noći jednostranom obaviješću HT-a upućenom samo 6 mjeseci prije planirane promjene/gašenja (!!!) pri čemu se ne radi o dvije ili tri točke, već prema najavi o gašenju svih točaka, točnije 72.** Za istaknuti je i da je uslijed predviđenih promjena predviđeno da sve troškove na strani mreže Operatora korisnika snosi operator korisnik, što znači da mu se **potpuno neosnovano nameću dodatni, neutemeljeni i neracionalni troškovi.**

Kada bi se dopustilo **povećanje cijena,** operatori korisnici našli bi se u situaciji u kojoj im HT kao SMP operator nudi uslugu pristupa, ali pod neopravdanim uvjetima što prema europskoj sudskoj praksi **predstavlja oblik uskraćivanja pristupa, a samim time i postupanje suprotno određenoj mu regulatornoj obvezi pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže.** Upravo s ciljem sprječavanja takvog postupanja HAKOM je i odredio HT-u obvezu kojom se definira da isti ne smije uskratiti (što podrazumijeva i neprihvatljivo uvjetovanje ili ograničenje sličnog učinka) već ostvareno međupovezivanje budući da bi to dovelo do povećanja troškova operatora koji su imali ostvareno međupovezivanje, a time i do iskorištavanja značajne tržišne snage HT-a te predstavljalo prepreku razvoju održivog tržišnog natjecanja.

Za spomenuti je i negativan odraz predloženog povećanja cijena interkonekcije na same krajnje korisnike na koje bi operatori korisnici bili prisiljeni prebaciti dio troška povećanjem svojih maloprodajnih cijena. Navedeno bi nedvojbeno rezultiralo nezadovoljstvom krajnjih korisnika i nemogućnošću operatora korisnika konkurirati maloprodajnim cijenama HT-a te posljedično povratkom krajnjih korisnika na mrežu bivšeg (potencijalno i budućeg) monopoliste, zatim sprječavanjem ulaska na tržište novim operatorima i istiskivanjem postojećih.

Također, mišljenja smo da se lokalno međupovezivanje može osigurati i na novim tehnologijama bez zapreke da iste budu locirane na lokacijama dosadašnjih lokalnih pristupnih točaka bez promjena u arhitekturi međupovezivanja, kapacitetima vodova međupovezivanja, komercijalnih uvjeta i sl.

Ujedno **skrećemo pozornost HAKOM-u da se ni u kojem slučaju ne bi smjelo dogoditi da prelazak na mreže nove generacije, odnosno promjena u konfiguraciji HT-ove mreže i uvođenje nove tehnologije dovede do ukidanja, ograničenja ili izbjegavanja određenih regulatornih obveza.** Pri tome osobito mislimo na obvezu odabira i predodabira operatora koja je određena HT-u i dopunjena obvezom pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže kako bi se ostalim operatorima omogućila usluga

najma korisničke linije na veleprodajnoj razini i daljnja prodaja iste na maloprodajnoj razini, odnosno pružanje usluge pristupa javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji privatnim i poslovnim korisnicima.

Naime, dokumentom „Analiza tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji“ kao sastavnim dijelom odluke Vijeća HAKOM-a od 17. srpnja 2009. godine propisana je obveza HT-u osigurati pružanje usluge predodabira operatora bez iznimaka i bez tehnoloških ograničenja.

U tom smislu, **nužno je brisati predloženu dopunu teksta u poglavlju 6. SP pod nazivom „Kakvoća usluge“** u kojem se, između ostalog navodi da kod pružanja pojedinih usluga koje se temelje na IP tehnologiji može doći do odstupanja u kvaliteti pružanja usluge, da za pojedine usluge nije moguće jamčiti točnost podataka o lokaciji s koje je poziv upućen, zatim da su pojedine usluge nedostupne u slučaju nestanka električne energije te ne omogućuju uslugu odabira, odnosno predodabira operatora...

Interesantno je još spomenuti kako se HT vezano uz obračun interkonekcijskih naknada poziva na praksu, tj. primjere i modele pojedinih zemalja EU, dok tu istu praksu u potpunosti ignorira u situacijama kada ista pogoduje ostalim operatorima na tržištu (e.g. praksa snižavanja naknade za terminaciju međunarodnih poziva u pokretne mreže i sl...).

Slijedom navedenog, **zaključujemo da su izmjene predložene od strane Hrvatskog Telekomu neutemeljene, protivne relevantnim odlukama HAKOM-a i provedenim postupcima analize tržišta te usmjerene isključivo na izbjegavanje nametnutih mu regulatornih obveza, uskraćivanje već ostvarenog međupovezivanja, istiskivanje postojećih operatora s tržišta i sprječavanje ulaska novih s ciljem ponovnog uspostavljanja monopolističkog položaja onemogućavanjem pružanja određenih veleprodajnih usluga te pružanjem maloprodajnih usluga kojima troškovno ni jedan drugi operator ne bi imao šansu konkurirati.**

U odnosu na ostale dijelove SP, van predloženih izmjena/dopuna od strane HT-a, iznosimo sljedeće prijedloge/komentare:

U članku 2.3.2. SP (četvrti odlomak) posljednja rečenica glasi:

„U svakom slučaju, krajnji korisnik T-Coma može u bilo kojem trenutku zaobići unaprijed programiran predodabir operatora (CPS) biranjem kratkog koda za odabir operatora posebno za svaki poziv.“

Članak 2.3.3. definira Opseg usluge predodabira operatora, odnosno 8 slučajeva koji podrazumijevaju predmetnu uslugu s potpunom funkcionalnošću (samo nacionalni pozivi, samo lokalni pozivi, samo pozivi prema pokretnim mrežama,...).

Nadalje je definirano da usluga odabira operatora nije moguća za CPS uslugu pod brojem 8 („svi pozivi“).

Mišljenja smo da nije opravdano omogućiti zaobilaženje unaprijed programiranog predodabira operatora (CPS) biranjem kratkog koda unaprijed za svaki poziv (i to neovisno o kojem tipu potpune CPS funkcionalnosti se radi). Npr. Ako krajnji korisnik T-Coma (jer ne koristi ujedno i uslugu najma korisničke linije od predodabranog operatora) ima ugovoren CPS samo za nacionalne pozive tada mu ne bi smjelo biti omogućeno ugovaranje CS usluge za te iste pozive s nekim drugim operatorom niti obavljanje tih poziva putem T-Com mreže.

Predlažemo brisanje gore citirane rečenice te umjesto nje dodati drugu rečenicu koja bi glasila:

„Krajnji korisnik T-Coma koji ima ugovorenu CPS uslugu s predodabranim operatorom, može ugovarati uslugu odabira operatora (CS) s drugim operatorima samo za one vrste poziva koji nisu pokriveni ugovorenom CPS funkcionalnošću te iste ostvarivati biranjem kratkog koda za odabir operatora posebno za svaki poziv.“

Posljednji odlomak na strani 16 SP definira obvezu operatora korisnika da prije sklapanja ugovora s krajnjim korisnikom za usluge predodabira operatora mora istog informirati, između ostalog i o „minimalnom trajanju ugovora, ukoliko se ugovor sklapa uz minimalni vremenski rok trajanja.“ Mišljenja smo da ovakva obveza operatora korisnika može proizaći jedino i isključivo iz zakona i podzakonskih akata, odnosno drugih relevantnih propisa i odluka HAKOM-a, a nikako ne iz SP kojom se regulira pružanje veleprodajnih usluga operatorima korisnicima pa u tom smislu predlažemo brisanje alineje 4 jer ista predstavlja zadiranje T-Coma u poslovanje operatora korisnika.

U prvom odlomku na strani 17 SP definirani su razlozi odbijanja zahtjeva za uslugu predodabira operatora te je između ostalog kao razlog naveden *„postojanje neispunjenih ugovornih obveza krajnjeg korisnika prema T-Comu u trenutku primitka zahtjeva za predodabir operatora (npr. postojanje nepodmirenih dugovanja po dospjelim računima ili drugih ugovornih obveza krajnjeg korisnika iz pretplatničkog odnosa s T-Comom)“*.

Smatramo da navedeni razlog ne bi smio biti razlogom za odbijanje zahtjeva za uslugu predodabira operatora, budući da postoje načini prisilne naplate i da je situacija potpuno drugačija kada postoji dugovanje korisnika prema predodabranom operatoru. Naime, kada je korisnik npr. dužan predodabranom operatoru, ali je zatražio od T-Coma pružanje javno dostupne telefonske usluge, T-Com će operatoru korisniku isključiti CPS uslugu, neovisno o navedenoj okolnosti (str. 18., alineja 5). Na taj način operatori korisnici nalaze se u neravnopravnom i diskriminirajućem položaju u odnosu na T-Com, a što dodatno potvrđuje rečenica na strani 18 koja glasi: *„U slučaju isključenja CPS usluge iz gore navedenih razloga, Operator korisnik nema pravo tražiti od T-Coma naknadu štete, niti eventualna potraživanja koja operator korisnik ima prema krajnjem korisniku.“*

Prijedlog: brisati gore spomenuti razlog za odbijanje zahtjeva za uslugu predodabira operatora, ili u slučaju da navedena okolnost ostane razlogom odbijanja, omogućiti reciprocitet i onemogućiti T-Comu da otkáže uslugu predodabira operatoru korisniku ako postoje neispunjene ugovorne obveze krajnjeg korisnika prema predodabranom operatoru.

Također, predlažemo brisati kao razlog odbijanja usluge predodabira operatora „*ako je pristup mreži T-Coma za pretplatnički broj za koji se traži usluga predodabira operatora realiziran primjenom alternativne tehnologije (npr. FGSM priključak*“. Navedeno, zbog već prethodno spomenute obveze određene HT-u da se usluga predodabira operatora mora osigurati bez iznimaka i tehnoloških ograničenja i s obzirom na intenciju HT-a koja proizlazi iz novo predloženih izmjena SP.

Nadalje, propisano je da će u slučaju isključenja CPS usluge, T-Com o istom obavijestiti Operatora korisnika. Potrebno je definirati rok u kojem je isti to dužan učiniti. Predlažemo da to ne bude duže od 3 radna dana.

Termin „usluge s dodanom vrijednosti“ predlažemo zamijeniti važećim terminom „usluge s posebnom tarifom“.

I na kraju, nadamo se da će naši komentari biti uzeti u obzir i pridonijeti kvalitetnijoj izradi teksta same Standardne ponude.

S poštovanjem,
H1 TELEKOM d.d.

U Splitu, 11. lipnja 2012. godine